

Landskap: *Halland* Upptecknat av: *Bror Jansson*
 Härad: *Hök* Adress: *Skattorp*
 Socken: *Laholms lands förs.* Berättat av: *Jan Mellhed*
 Uppteckningsår: *1948* Född år *1921* i *Lah. lands förs.*

Uppteckningen rör *Tydon* sid 3-4.

Sydhalländsk visa -- 5.

Beundrop -- 6.

Lägga sig i dagoljus -- 7.

Bota jullande sjukas -- 8.

Bota lillkorta -- 8.

Påhaka -- 9.

Hedel mot ombett -- 10.

Född med segerhans -- 11.

Rätt-bortdrining -- 12.

Väderleks-märken -- 13.

Vareat -- 14.

Röda ormar -- 15.

Karon -- 16.

Landskap: *Halland* Upptecknat av: *Rior Jansson*
 Härad: *Höke* Adress: *Skattorp*
 Socken: *Lekhals lands förs.* Berättat av: *Jan Mellhed*
 Uppteckningsår: *1948* Född år *1921* i *Lek. lands förs.*

<i>Uppteckningen rör Tydor</i>	<i>Sid 3-4.</i>
<i>Sydhalländsk visa</i>	<i>-- 5.</i>
<i>Barndom</i>	<i>-- 6.</i>
<i>Lägga sig i dagstjuv</i>	<i>-- 7.</i>
<i>Rata julens skjut</i>	<i>-- 8.</i>
<i>Rata kikkhåta</i>	<i>-- 8.</i>
<i>Påhaka</i>	<i>-- 9.</i>
<i>Hedel mat ombett</i>	<i>-- 10.</i>
<i>Född med segerhvar</i>	<i>-- 11.</i>
<i>Rätt bort orioning</i>	<i>-- 12.</i>
<i>Väderleks märken</i>	<i>-- 13.</i>
<i>Varrel</i>	<i>-- 14.</i>
<i>Röda ormar</i>	<i>-- 15.</i>
<i>Maran</i>	<i>-- 16.</i>

ACC. N:R M. 10847:1.

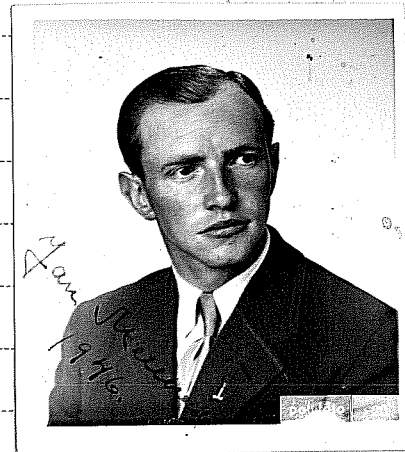
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppställningarna för Ta bort vintern	s. 12
Medel mot tandvärk	-u- 18-19
Villegång	-- 20
Fisketskydd	-u- 21
Julkalender	-u- 22
Julmattor	-u- 23
Ramsor om Killa grä	-u- 24
Ramsor	-u- 25-26
Byggnaderna i Mellby	-- 27
Om vassel	-u- 28
Väderleksmärken	-- 29
Skatarna	-u- 30
Julsmållor	-u- 31
Fyror	-- 32
Helt fräjdagor under vintern	-u- 33
Sverthanset	-u- 34

ACC. N:R M.10847:2..

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

Jan Melhed, Melby. Loholms landsförsamling
Melhed har köpt uppskrifterna från sina
föräldrar, särskilt sin mor.

ACC. N:R M. 10847:3.

Tyodor

Kan som självdöd ansågs tyda på
kommande åter med boskapen. Det var
också återseende att slå ihjäl katter.
Man borde i stället dränka dem. S. 4.
Självdöda djur fick ej grävas ned i
jorden. De skulle töras ut i skogen och
bli till föda för de vilda djuren. Att
plundra fågelbon särskilt svalors och
skators hemma vid sin gjut ansågs
leda till olycka och åter.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

Tyder

Naglarna fick man inte klippa
en söndag, ty då fick halvvarnadem
; ägonen och kunde bli blinda.

En kniv fick inte läggas med eggen
uppåt, ty då fick den onde vila,
så länge som kniven låg så.

Man fick inte vissla sedan det
blev mörkt.

Vid kemurgstösa och odygdiga rörelser,
sade man, att de vintrade på
den onde.

Låna bort nålar betydde ovan-
skap.

ACC. N:R M.10847:5.

Syddiellandsk visa

Pelle Hummel, Pelle Hummel varför
dansar du så.

Ja, jag har ont i en tå, därför
dansar jag så.

Pelle Hummel, Pelle Hummel
men varför dansar du så.

Dansvisa från Rännestor

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

ACC. N:R M.10847:6.

Barnbops.

Gudmodern skulle vid barnbops
läsa tyst efter prästen, så blev
barnet tättnemt. Vid barnbops
lade man en psalmboksblad,
en brödbit och en penning i öv-
erhåsten. Sedan skulle barnet aldrig
sägna Guds ord, mat och penningar.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

ACC. N:R M. 10847:7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lägga sig i dagsljus
Eroption skulle man lägga sig i
dagsljus. Annars kom inte pod-
ret än rätta under året.

7

Bota jullandesjuka

Man skulle ta tre nävar av sund säd,
d. ex ärtor, och kasta på den sjukte.
Den som kastade säden skulle aldrig
ha en den sjukte ha anfall förut.
Efteråt skulle han bränna sina
egna kläder. Den sjukte skulle bli
frisk efter denna leus.

Bota kikhosta.

För att bota kikhosta tog man mjölke
från en sto. Detta skulle hällas genom
en rörelsing eller genom snigel-
horn.

ACC. NR M.10847:10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10. _____

Medel mot ombete.

Om den ombete hären före
ormen till rätten, så skulle detta
betyda onogående tals.

ACC. N:R M. 10847///.

Född med segerluva

Barn, som var fött med segerluva
hade själva framgång men bringa-
de oförd över andra. Därför kalla-
de man segerluva också sorge-
luva.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11

V96

ACC. N:R M. 10847:12.

Rätt bildning

Kors ritades på alla dörrar med
huggkvästar. Innan utdöningen
började, skulle man för oväsen
så att man skrämd rätterna

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12

ACC. N:R M. 10847:13.

Väderleksmärken

Liten mängd, stort oväder

Stor mängd, litet oväder.

Litet oväder ansågs vara väckt
väder.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13

Vassel

Hggrens skrike vid en gärd bä-
dade ut någon. Någon kom an
då i huset.

Då råttor och möss äro i livlig
verksamhet pådar också detta
dödsfall.

Om man tillade en fyrtio-
tig mistra i en höståker (råg- eller
veteåker) pålade detta dödsfall.
Mistran liknade man ^{vid} en kista.
Vontig folketta detta sista.

ACC. N:R M.10847:15.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Döda ormar.

Om man slag ihjäl någon orm
skulle man kacha sönder den i
många bitar och begrava dem från
varandra. Innan man täkte ormen
ihop och traktade efter personens
bitt. Ormen skulle ligga uppe,
så att solen fick tynsa på den,
innan man begravde den.

15.

ACC. N:R M. 10847:16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Moran.

*Moran kunde fläta manen på
hästar. Endast bra hästar blevo
manflätade.*

16

Ta bort värtor.

En man tog bort värtor sålunda.
Han gjorde femuddakors med sin
vigselring över värtan och täste
någon ting. Sedan kastade han
ringen i sin portmonä och
spottade tre gånger.

Vigselringen tog han åter på sig,
då han kom hem.

Medel mot tandvärk

Man borrade en hål i en träd och
läste in tandvärken där.

En klok gumma kallad Ysley -
Permillen kunde också läsa in
tandvärk i en nyckelhål. Hon
vred nyckeln fram och tillbaks
och mumlade. Ibland var det vid
en dörr ibland vid en titen his-
ta. Hennes arvode för att läsa bort
tandvärk var 25 öre.

En gång blev hon osams med
morfar och sade, att hon skulle
läsa tandvärken om igen. Det kunde
hon inte men morfar hände is-
ringar i tänderna. Då förstod hon
att hon var i färd med att läsa

ACC. N:R M. 10847:19.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

19

Tandvårken Tillbaka.

Usty - Pernilla hade flera söner.
Tre flickor, som sloga upp sina
fötter med hennes söner
johanne hon, så att de blevo
sinnes svaga.

ACC. N:R M. 10847: 20.

Vitregång

Om man kom vitre och inte kunde hitta rätt väg, vrängde man något plagg. Man kunde vränga in rock eller också rächte det med att man vrängde en vante, om man hade någon sådan.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

20 —

Fiskekycklar.

Man skulle gå upp mycket tidigt på morgonen Kristi himmels födelsdag och icke säga en ord till någon eller om något, gräva upp mask eller anskaffa något ågn samma morgon och bege sig till fiskestället. Man skulle inte kasta ut reven förrän de första tecknen på solens uppgång förmärktes. Reven utkastades då i jorden namn och det ansågs att den som gjorde så läste genom jisk fiskekycklar på sin hult å eller till nästa Kristi himmelsfödsdag.

ACC. N:R M.10847: 22.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

22 —

Julklappar.

*Om julaften gav man varan-
dra julklappar. Dessa kastades
in genom dörren. Det gällde alltså
ha ju tag på personen, som gav
julklapparna innan denne hunnit
komma i väg.*

ACC. N:R M. 10847:23.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

23

Julnatten.
Precis på slaget 12 julnatten
böjde alla djur i stallet knä.
De tillbad då Jesus barnet, som
blivit fäst.

ACC. N:R M. 10847:24

Ramsa om Killa Grä.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

24 —

Killa Grä

stod på lå

hoppa ända ned till Mellby fälad

Ängen historia om Killa Grä har be-
rättaren inte hört från Mellby

ACC. N:R M. 10847: 25

Barnsa.

Barn - Skina, steker du sill?
Nå jag steker rovor.
Du får göra vilket du vill.
Bara jag får shovor.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

25

ACC. N:R M.10847:26.

Syddkalländsk ramsa

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

26

*Rallarbane upp och rallarbane ned
- för skall aldrig säga rallarbane mer.*

*Möjligen är det ett fragment ur
en visa från västlänstänans
byggande*

ACC. NR M. 10847:27.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Byastenen.

Vannatade barn näpades vid Bya-
stenen. Man föjde dem dit och där
ädrades de av legälde-mannen
en viss antal slag. Moarna fick
ge barnen agan.

Berättat av P. H. Bengtson. Helt
Laholms lands församling.

27 —

Om varrel.

Da' en kate springer över vägen från
höger till vänster, blir det åter.
Men springer en kate över vägen
från vänster till höger blir det
tur.

Stort kate betyder stor åter, lit kate
betyder tur. De spotta efter katten tre
gångar ansågs avvärja eller åtminstone
minska risken av åter.

ACC. N:R M.10847:29.

Väderleksmärken

När hatten åter går, blir det
regn. Liharsa blir det regn då
svanarna flyga lägt.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

29

ACC. N:R M.10847:30.

Skatorna

När skatan skrattade, ansågs detta
betyda, att främmande var att vänta och
att de komma från det håll, åt vilket
skatan tittade. Men ansåg, att skator-
na sluddade den gård, där de jingo
ha sitt bo i fred. Att plundra skalpa
betydde även för gårdar, där de bodde.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

30

Julsmällor.

I skymningen julaften gick man
till vännar och bekanta och skjut
juls-mällor. Man använde så
s. k. puffertar, enpipiga mynnings-
laddare. Det var bra gjort, om
man kunde ta på personen. Ty
det var en skam på honom att
bli i genhånd. Fick man tag på
honom skulle han stäpas in och
gå i traktering.

Tryckor

Om man oförvilligt räknade att räkna,
räknade man stavelsernas antal och rä-
nade sedan "kvinnor, män, kvinnor, män"
för att uttala den personens kön, som tänkte
på räkningen. Sedan räknades bok-
stäverna enligt alfabetet för att uttala
vilken bokstav personens namn börja-
de på och slutligen räknade man
"kärlek, vänskap, hat" för att uttala den
personens känslor, som man antog tänkte
på under förändring.

ACC. N:R M. 10847:33.

^{-ägd-}
Helbräda görande vatten.

Helbräda görande vatten hämtades ~~ett~~
vid Skummetövs strand i solnedgången
torsdag, fredag och lördag. Den som häm-
pade vattnet skulle hålla sig tyst och inte
se sig tillbaka, när han gick hemåt. Flaschan
früdes ner i vattnet och korken i sattes
under vattnet. Vatten hämtades även i
mågon källa, som låg mot norr eller ett
vattenbrag, som rann mot samma väder-
streck.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

33

Iverthons.

"Iverthonsen" — i detta fallet Hylle-Pellens
Nils, en klok gubbe i Formrup. Västerges orken-
"behandlade" ofta patienter utan att behöva
se dem. Han skickade till honom en strum-
pa eller något annat klädesplagg. Helt
skulle det vara en strumpa men man
fick vara mycket nära, då den togs av, så
är densamma inte han att vara vid gol-
vet.

34